

Nr 41

Av herr **Holmberg m. fl.**, om rätt till avdrag vid beskattningen för barntillsyn.

(Lika lydande med motion nr 34 i Första kammaren)

Enligt 46 § 3 mom. kommunalskattelagen medges gift kvinna, som haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, förvärvsavdrag med 300 kronor. Har hon barn under sexton år höjs avdraget, såvitt angår inkomst av jordbruksfastighet till 1 000 kronor och såvitt angår inkomst av rörelse eller eget arbete med 25 % av hennes förvärvsinkomst, dock högst till 3 000 kronor, bottenavdraget 300 kronor inräknat. Ensamstående barnförsörjare, man eller kvinna, med något av de tre angivna inkomstslagen, åtnjuter också sådant kvotavdrag. I det fall gift kvinna biträder mannen i dennes jordbruk eller rörelse, är mannen berättigad till avdrag med 300 kronor eller, om hemmavarande barn under sexton år finns, med 1 000 kronor.

Förvärvsavdraget bör enligt vår uppfattning i princip jämföras med avdrag för omkostnader i förvärvskälla. Normalt är nämligen endera maken liksom ensamstående förälder förhindrade att taga arbete utanför hemmet om icke kostnadskrävande åtgärder för tillsyn av barnen vidtages. Syftet med avdraget i den form det länge haft är sålunda att hänsyn skall tagas till den minskade skatteförmåga som orsakas av de med förvärvsarbete förknippade barntillsynskostnaderna. Denna avdragsrätt åstadkommer dels en större valfrihet för den enskilde mellan förvärvsarbete och arbete i hemmet, dels en bättre skatteavvägning mellan förvärvsarbetande med och utan barn.

Det nuvarande systemet med uteslutande schablonavdrag medför emellertid att avdrag medges även om utgifter för barntillsyn alls ej eller i endast obetydlig omfattning förekommit. Å andra sidan har familjer med flera barn i lägre åldrar ofta barntillsynskostnader, som vida överskrider den nuvarande schablonen. I dess nuvarande utformning kan förvärvsavdraget således medföra så vitt skilda effekter, att det i ena fallet uppfattas som en ren premie på förvärvsarbetet och i andra fallet som en ren diskriminering. Ur valfrihetssynpunkt är denna konstruktion ej tillfredsställande. Bättre vore enligt vår mening ett avdragssystem, som utformas med direkt hänsyn till de reella barntillsynskostnaderna. Endast därigenom torde förvärvsavdraget kunna uppfattas såsom neutralt i fråga om valet mellan hem- och förvärvsarbete.

För vår del vill vi som komplement till nu gällande regler om schablonmässiga förvärvsavdrag förorda införandet av rätt till avdrag för styrkta och nödiga barntillsynskostnader dels för de fall där kvotavdrag, maximerade till 3 000 kronor, nu medges, dels för gift kvinna med inkomst av jordbruksfastighet samt för gift man, vars hustru biträtt honom i driften av jordbruksfastighet eller rörelse. En avdragsrätt för faktiska omkostnader bör vara förbehållen sådana skattskyldiga som har barn under t. ex. tolv år och kan ev. maximeras till vissa belopp. Vid s. k. faktisk sambeskattning kan den maximeringen gälla att avdraget inte får överstiga hälften av inkomsten i förvärvskällan. Detta innebär den presumtionen att hustrun genom sitt förvärvsarbete inte förutsätts svara för mer än hälften av inkomsterna i förvärvskällan. I övrigt bör liksom hittills gälla att avdrag får åtnjutas om och i den mån den inkomst som berättigar till avdrag därtill förslår.

Ett avdrag för faktiska barntillsynskostnader torde liksom gällande schablonavdragsregler, såvitt angår två äkta makar med förvärvsinkomst, få knytas till hustruns inkomst. Vi skulle ha ansett det önskvärt med ett system som inte på detta sätt konfirmerade en bundenhet av avdraget till en av makarna. Tekniska problem komplicerar här emellertid en lösning som — utan att familjernas beskattningssituation försämras och utan svårhanterliga undantagsregler — ger önskad obundenhet.

Det system vi här skisserat innebär således en till gällande schablonavdrag alternativ rätt till avdrag för faktiska och klart redovisade kostnader för barntillsyn. Härmed avser vi sådana kostnader som kan uppkomma när på annan överlåtes de åtgärder för tillsyn, övervakning och omvårdnad, som barnets vårdnadshavare är förhindrad att själv utöva under sin förvärvsarbets-tid. Gemensamt för de tillsynsfunktioner, som avdraget avser att täcka — exempelvis att övervaka och sysselsätta barnet, att laga och ge det mat, att byta kläder samt att bädda, städa och diska efter barnet — är att antydda åtgärder har direkt avseende på barnet och att de måste fullgöras under tiden för vårdnadshavarens förvärvsarbete. Om utbetalat belopp för barntillsyn även avser ersättning för annat, såsom för allmänt hushållsarbete eller för kostnad för mat till barnet, bör beloppet i motsvarande grad reduceras. Avdragsrätt för faktiska kostnader bör dock omfatta alla former av egentlig barntillsyn. Såsom exempel kan nämnas vård i hemmet av utomstående liksom tillsyn utom hemmet i familjedaghem, barn-daghem och fritidshem. Avdrag bör enligt vår mening kunna medges även för ersättning som utgått till skattskyldigs anhörig, dock inte till hemma-varande barn.

Vid prövningen av storleken av yrkade avdragsbelopp bör utbetald ersättning till barndaghem och andra offentliga institutioner liksom till familjedaghem kunna godtas, dock med avdrag för den del av ersättningen som

eventuellt kan ha avsett barns kost under tillsynstiden. Beträffande sådan barntillsyn som utövas i den skattskyldiges hem bör viss ledning för prövning av beloppets skälighet kunna hämtas från jämförelser med de offentliga institutionernas självkostnader för den barntillsyn som utövas där. Här kan av naturliga skäl inte en enkel presumptionsregel upprätthållas. Svårigheten att avgränsa avdragsgilla omkostnader gör, att man torde böra söka en norm, en måttstock på avdragets skäligen omfattning, till uppnående av likformighet och rättvisa. Här bör således ledning kunna hämtas från barndaghemmens och de andra offentliga institutionernas kostnader, dvs. den kostnad denna barntillsyn faktiskt drar, inte den avgift som tas ut av föräldrar, vilka anlitar institutionerna. I de länsanvisningar, som årligen utfärdas till ledning för taxeringsarbetet i de olika länen, är det enligt vår uppfattning möjligt att införa uppgifter om de genomsnittliga kostnaderna inom länets kommuner, vilka då skulle tjäna som ledning för en likformig prövning, den skattskyldige obetaget att visa att hans tillsynskostnader överstigit vad normen anger.

Införandet av avdragsrätt för faktiska barntillsynskostnader är enligt vår mening den enda möjligheten att på ett konsekvent sätt taga hänsyn till skatteförmågan hos föräldrar med sådana nödvändiga omkostnader, vilket enligt vår uppfattning bör vara förvärvsavdragets syfte. Detta syfte kan aldrig nås med schablonavdrag, därför att dessa då skulle behöva sättas så högt för att täcka in fallen med de stora tillsynskostnaderna och därmed automatiskt motverka syftet genom att orättvist ytterligare favorisera dem med låga eller inga tillsynskostnader. Att märka är även att ett avdrag för faktiska kostnader ger stimulans för föräldrar att verkligen åstadkomma en ordentlig tillsyn av sina barn och vidare en möjlighet att betala konkurrenskraftiga löner för fullgoda ersättare i eller utom hemmet.

Med stöd av ovanstående hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte med beaktande av de i motionen anförda synpunkterna förelägga riksdagen förslag om komplettering av gällande förvärvsavdrag, innebärande att föräldrar med minderåriga barn må kunna erhålla avdrag för styrkta nödiga kostnader för den av förvärvsarbetet föranledda barntillsynen.

Stockholm den 15 januari 1969

<i>Yngve Holmberg (m)</i>	<i>Gösta Bohman (m)</i>	<i>Leif Cassel (m)</i>
<i>Rolf Eliasson (m)</i>	<i>Carl Eric Hedin (m)</i>	<i>Astrid Kristensson (m)</i>
i Moholm		
<i>Tage Magnusson (m)</i>		<i>Karin Wetterström (m)</i>
i Borås		
